

Y A Y I N L A R

Tanıtma - Eleştiri

KÜTÜPHANEDE KORUMA

Nail BAYRAKTAR

CONSERVATION IN THE LIBRARY. A handbook of use and care of traditional and nontraditional materials. Edited by Susan Garretson Swartzburg. London 1983 Aldwych Press. XI+234 p.

Yukarıda orijinal bibliyografik künyesi verilen «Kütüphanede Koruma» adlı kitabın editörü Susan Garretson Swartzburg, kütüphane malzemelerinin muhafazası alanında otorite olarak bilinmektedir ve Amerika'da Rutgers Üniversitesi kütüphanesinde bu konuda uzmandır. Kendisinin Preserving Library Materials (1980) adlı bir eseri olup, çeşitli dergilerde aynı konuda makaleleri bulunmaktadır.

Kitabın meydana gelişinde katkıları olan diğer 13 yazarın da kendi alanlarında uzman kişiler olduğunu, önsözden sonra IX-XI sayfalarda her biri hakkında verilen kısa bilgilerden öğreniyoruz.

Önsözde; eserin kütüphaneciye, arşivciye ve bir kütüphanede bulunan malzemenin korunmasından sorumlu olanlara yardım için yazıldığı; kitabı meydana getiren bölümlerde, alışılmış kütüphane malzemeleri ötesinde bugünün kütüphanesinde bulunan kitap dışı malzemenin korunması ve kullanılmasının tartışıldığı; her bölümün sonuna, o konuda daha geniş araştırma için okunması tavsiye edilen yazıların bir listesinin ilave edildiği; kitapta yazısı bulunanların, bir araya gelerek kendi alanlarında tam ve en yeni bilgileri verebilmek için birlikte çalıştıkları belirtilmektedir.

Kitabın ilk yazısı olan «General Care = Genel Bakım» editör tarafından kaleme alınmıştır. Susan G. Swartzburg ilk iki paragrafta özetle şöyle diyor :

1980'li yıllar kütüphaneler için büyüyüp gelişmeden çok, mevcut durumu sağlamlaştırma yıllarıdır. Kütüphaneciler, dikkatlerini sahip olmak istedikleri koleksiyonlardan ziyade, ellerinde bulunan koleksiyonlara yönelmiş bulunmaktadır. Bütçeler küçüldüğü (ödenekler azaldığı) ve kitaplarla diğer kütüphane malzemelerinin fiyatları yükseldiği için, kütüphaneciler mevcut koleksiyonların mümkün olduğu kadar uzun ömürlü olmasına dikkat etmek zorunda kalmıştır. Bunun için kütüphane malzemelerini koruma ve zarardan muhafaza etme, kütüphane yöneticilerinin başlıca kaygısı olmaktadır ve diğer personelin de vazifelerinin bir parçası olmak mecburiyetindedir.

Kütüphaneler, kitapları ve aynı zamanda haritaları, gazete ve dergileri, fotoğraf, mikrofilm, mikrofiş, dia, film, ses kayıtları ve video bantları gibi malzemeleri de ihtiva eder. Birçok kütüphane şimdi video disklerine ve bilgisayarlara sahiptir. Bu kütüphane malzemeleri, umuma açık olan ve dışarıya kitap ve diğer malzemeyi ödünç veren kütüphanelerde, pek çok rizikoya maruzdur ve her birinin, bu şartlar içinde, mümkün olduğu kadar uzun süre dayanması için özel bir dikkat gerekmektedir.

Bu girişten sonra yazı, Koruma Hareketinin Tarihçesi, Bina Temizliği ve Bakımı, Kütüphane Malzemelerinin Düşmanları, Sanat Eserlerinin Bakımı, Sergileme (Bu bahiste; kitap, harita, fotoğraf vb. kütüphane malzemesinin sergileme müddetince hasar ve zarar görmeğe çok müsait olduğu belirtilerek, bunların 3 aydan fazla sergilenmemeleri gerektiği bildirilmektedir.), Kütüphane İnşası ve Yenilenmesi, Felâketler İçin Tedbir Alma gibi başlıklarla devam etmekte ve sonunda, daha geniş bilgi için okunması tavsiye edilen kitap ve makalelerin listesi verilmektedir.

Princeton Üniversitesinde Nadir Kitaplar ve Yazmalar konservatörü olan Karl Buchberg'in hazırladığı ikinci yazı kağıt hakkında olup, orjinal adı «Paper: Manuscripts, Documents, Printed Sheets, and Works Of Art = Kağıt: Elyazmaları, Belgeler, Basılı Kağıtlar ve Sanat Eserleri»dir. Özellikle yazma eser kütüphanecileri için faydalı olan bu yazının içindeki ana başlıklar Kağıt Yapımının Tarihi; Kağıt Yapımı Tekniği; Kütüphane, Arşiv ve Tarihi Cemiyet Koleksiyonlarının Korunması adını taşıyor ve sonunda okunması tavsiye edilen kitapların listesi yer alıyor.

Kitaplar ve Ciltler adını taşıyan yazısında Angela Fitzgerald (Cilt Uzmanı ve Konservatör) Kitapların ve Ciltlemenin Tarihçesi, Malzeme ve Yapı, Kitabın Yapısı ve Kitap Koleksiyonlarının Korunması konularında çok geniş bilgi veriyor. Yazının sonunda konu ile ilgili kitap ve makalelerin bir listesi var.

Fotoğraflar hakkında olan dördüncü yazı Gary Albright tarafından yazılmış. Konuyu, Fotoğrafa Dair İlkeler, Pozitif Fotoğraf Banyo ve Basımı, Negatif Fotoğraf Banyo ve Basımı, Kaplamalı Fotoğrafların Bozulmaları ve Korunmaları, Kağıt Fotoğrafların Bozulmaları ve Korunmaları, Negatif Film ve Fotoğrafların Bozulmaları ve Korunmaları, Siyah-Beyaz Film ve Fotoğrafların Depolanması, Renkli Film ve Fotoğrafların Bakımı, Negatif ve Ba-

sılı Eserlerin Kopyalarının Çıkarılması, Fotoğraf Koleksiyonlarının Kullanılmaları gibi ana başlıklarla inceleyen yazar konuyla ilgili bilginin sürekli değişme gösterdiğini, bu sebeple uygulamada uzmanlara danışmak gereği üzerinde durmaktadır. Ayrıca, her konuda olduğu gibi yazının sonunda okunması uygun görülen kitap ve makaleler listesi verilmektedir.

Nancy Carlson Schrock ve Christine L. Stundt tarafından birlikte yazılan «Dia'lar; Helge Borck tarafından yazılan «Mikroforms=Mikrofilm, mikrofiş vb.» ve Eileen Bowser tarafından yazılan «Sinema Filmi» konularının, fotoğraflar hakkındaki yazı ile bir çok ortak noktaları bulunmaktadır. Hemen hepsinin korunmaları, bozulma sebepleri ve onarımları konularında bilgiler verilmektedir.

Videobantlar konusunda Susan G. Swartzburg ve Deirdre Boyle birlikte yazdıkları makalede, Video bantların Geçmişi ve Gelişmeleri; Bakım, Depolama ve Kullanımları ve Arşivleme üzerine bilgi vermektedirler.

Ses Kayıtları konusunu yazan kütüphaneci ve arşivist Jerry Mc Williams, yazısının başında ses kayıtlarının korunmasının kütüphaneciler ve arşivciler arasında ilgi duyulan bir konu olmağa başladığını belirtmekte ve konuyu üç ana başlık (Ses Kayıtlarının Depolanması, Ses Kayıtlarının Çalınmaları, Ses Kayıtlarının Onarımları) altında anlattıktan sonra; ses kayıtlarının, kitapların muhafazası için uygun olan şartlarda korunduğunda mükemmel bir durumda kalacağını bildirmektedir. Okunması tavsiye edilen makalelerin bir kaçı da kendisine ait.

Kütüphanelere giren en yeni bilgi teknolojisinden biri olan video diskler hakkındaki yazı Judith Paris ve Richard W. Boss tarafından yazılmış bulunuyor. Konu, Videodisk Teknolojisinin Tarihçesi, Bugünkü ve Gelecekteki Uygulamalar, Videodisk Teknolojisinin Analizi, Kütüphanelerde Videodiskler, Videodisklerin Muhafazası ve Teçhizatın Bakımı başlıkları ile anlatılmakta ve sonunda, daha geniş bilgi için okunması tavsiye edilen kitap ve makalelerin listesi verilmektedir.

Bilgisayar hakkında olan son yazıyı Susan B. White ve Allan E. White birlikte yazmışlar. Bilgisayarların kütüphanelerdeki uygulanması ile ilgili geniş teknik bilgi verilen yazının sonundaki listede yer alan makalelerin başlıkları şunlar: 2000 yılı için bir kütüphane, Bilgisayarlar ve geleceğin dünyası, 2010 yılında kütüphaneler.

Kitabın sonunda, eserde yer alan yazılarda bahsedilen malzemelerin temin edilebileceği yerlerin adreslerini ve oralarda bulunabilecek malzemenin listesini veren bir ek ile, bilgi ve yardım sağlanabilecek kaynakların (kuruşların) adlarını havi bir ek ve 227-234 sayfalar arasında indeks bulunmaktadır.